

از حاشیه تا مرکز

تأثیر تغییر و تحولات اجتماعی و ادبی بر ادبیات کودکان کشور کلمبیا

○ لوسیا بوررو
○ شقایق قندهاری

ادبیات کودک و نوجوان را می‌توان همانند هر نظام و ساختار اجتماعی، مورد بررسی و تحقیق قرار داد.

براساس این فرضیه، ادبیات کودکان، تحت‌تأثیر مجموعه‌ای از «الگوهای فرهنگی» و یا جریان‌هایی که با گذشت زمان و بسته به تغییرات فکری، زبانی و اجتماعی جرح و تعدیل گشته‌اند، قرار دارد. به علاوه، رشد ادبیات کودکان، حاصل تغییر و تحولات بنیادی و اساسی هم‌چون اختراع دستگاه چاپ، در قرن پانزدهم و نیز فراگیر شدن تکنولوژی آموزشی، در دهه‌های معاصر هم بود. بنابراین، ادبیات کودکان به وسیله گونه‌های ادبی نو، موضوع‌های جدید و ساختارهای روایتی نو، به تغییر و تحولات جامعه و جریان‌های فرهنگی آن واکنش نشان می‌دهد. ایده‌های نو یا تابوهای اجتماعی پیشین که هم‌اینک مورد تجدیدنظر قرار گرفته‌اند، در حاشیه جای دارند. با تغییر جریان‌های ادبی، وضعیت ادبیات دستخوش تغییر می‌شود؛ به خصوص زمانی که برنامه‌ها و جریان‌های ادبی محوری و اصلی، جای خود را به جریان‌های حاشیه‌ای می‌دهند. دوام و استمرار یک جریان، به میزان پذیرش آن در میان نویسندگان، استقبال مخاطبان و میزان اهمیت و جایگاه آن در جامعه بستگی دارد.

با به کارگیری این قالب نشانه‌شناختی، درخصوص وضعیت کلمبیا، می‌توانیم رابطه میان تغییر و تحولات اجتماعی و وضعیت کتاب‌های کودکان را بررسی کنیم. در کانون ادبیات معاصر کلمبیا، سه طرح و برنامه وجود دارد که از طریق سه‌گونه ادبی مشابه منتقل می‌شوند و رابطه خود را برقرار می‌سازند: (۱) احیای فرهنگ شفاهی کشورمان از طریق قصه‌های عامیانه (۲) رئالیسم اجتماعی به صورتی که در ادبیات داستانی به تصویر کشیده شده و فانتزی جدید و امروزی که عناصر از ادبیات داستانی و فرهنگ شفاهی را دربر می‌گیرد.

○ میراث بومی ما

سنت و آیین‌های شفاهی که شامل ترانه‌ها، اشعار، معماها، عبارات‌های زبان‌گیر (که تلفظ دشواری دارند) و بازی با کلمات و واژه‌های متعلق به سرخ‌پوست‌ها بود، کهن‌ترین و قدیمی‌ترین نمونه‌های ادبیات کودکان در کشورهای آمریکایی محسوب می‌شود. این مجموعه از اسطوره‌ها و افسانه‌ها، اصلی‌ترین ابزار ما برای انتقال و بیان میراث سنتی ما به نسل جوان‌تر است. در همان حال که برخی از آثار بومی، آداب و رسوم زندگی و اعتقادات مردم اولیه اهل کلمبیا را به طور دقیق به تصویر می‌کشند، برخی دیگر از آثار، عناصر فانتزی در خود دارند. در اغلب موارد، موضوع و ساختار روایی آنها، به گونه‌ای است که حضور آفریقایی‌ها و اروپایی‌ها را در آمریکا

رشد و پیشرفت مستمر و بی‌وقفه ادبیات کودکان، در کلمبیا، هنوز به اندازه نیم قرن هم قدمت ندارد. به استثنای «رافائل پومبو»^۱ (۱۸۳۳-۱۹۱۲)، در زمینه شعر، این‌گونه ادبی، هیچ حامی و پشتیبان جدی نداشت و تا اوایل قرن بیستم، کسی از این‌گونه ادبی حمایت نمی‌کرد. بیست و پنج سال پس از شکل‌گیری شعرهای پومبو، ترجمه داستان‌ها و ترجمه رمان‌های خارجی باب شد که دراصل، برای کودکان نوشته نشده بودند. به دنبال این کارها، آثار نویسندگانی چون «رافائل یارامیلو آرانگو»^۲ (۱۸۹۶-۱۹۶۳)، «ماریا ایستمن»^۳ (۱۹۰۱-۱۹۰۷)، «اکسو نلی»^۴ (۱۹۰۵-۱۹۰۸) «ادوارد کابالرو کالدرون»^۵ (۱۹۱۰-۱۹۹۳)، «سوالدو دیاز دیاز»^۶ (۱۹۱۰-۱۹۶۷) و «کارلوس کاسترو ساودرا»^۷ (۱۹۲۴-۱۸۹۰) نمایان شد. این دسته از نویسندگان داستان، روایت‌ها و حکایات اخلاقی، روایت‌های اجتماعی، نمایشنامه و داستان‌ها و شعرهای معترضانه می‌نوشتند. نیمه قرن بیستم، شاهد آثار و کارهای «گونزالو اسپانا»^۸ (۱۹۴۵-۱۹۴۵)، «هوگو نینو»^۹ (۱۹۴۷-۱۹۴۷)، «لئوپولدو پردلا دی لا اسپریلا»^{۱۰} (۱۹۵۱-۱۹۵۱) و عده‌ای دیگر بود. به لطف این نویسندگان، افسانه‌ها و قصه‌های قدیمی ما، شالوده آثار ادبی کودک و نوجوان را تشکیل دادند.

در کشور کلمبیا، همانند سایر کشورهای آمریکای لاتین، مشکلات و بحران‌های اقتصادی و آموزشی، دسترسی به کتاب را سخت و دشوار می‌سازد. نویسندگان برای صرف تمام وقت خود، در نگارش و خلق آثار نو، نسبتاً بی‌انگیزه بودند و به علاوه، ناشران هم توجه و عنایت چندانی به کتاب‌های کودکان نداشتند؛ چون فروش آثار کودکان، در مقایسه با آثار بزرگسالان، پایین بود. باوجود این، سرانجام در اواخر دهه ۱۹۷۰، شاهد آغاز رونق ادبیات کودکان کلمبیا بودیم که این امر، حاصل شکل‌گیری «جایزه انکا»^{۱۱} بود. این جایزه، نویسندگان را تشویق کرد تا برای کودکان، آثار خلاق و نو بنویسند. در این سال، به طور هم‌زمان، در سرتاسر مناطق و کشورهای اسپانیایی‌زبان، شکوفایی و رونق ادبی رخ داد که این رونق، تحت‌تأثیر عواملی نظیر اصلاحات و تغییر و تحول آموزشی اسپانیا، ارائه ترجمه‌های بهتری از آثار اروپایی و آمریکایی و درخواست کشورهای حوزه آمریکای لاتین، از ناشران اسپانیایی، برای تولید و عرضه آثار مناسب، برای صدور به کشورهای دیگر بود. این دوره مطلوب و موفق در نشر آثار مخصوص کودکان، با حضور فراگیر مخاطبان نوجوان و جوان که خوانندگان تیزهوش و فهیمی بودند، تسریع شد.

این ارزیابی و تحقیق، درباره ادبیات کودکان کلمبیا، با دوره‌های معین و مشخص تاریخی سر و کار ندارد، بلکه با روند کلی توسعه آن سر و کار دارد. «ماریا نیکولاجیا»^{۱۲}، استفاده از مدل مکتب نشانه‌شناسی روسی را برای بررسی و مطالعه تاریخچه ادبیات کودک و نوجوان، پیشنهاد می‌کند و بدین ترتیب، بدین نکته اشاره دارد که

نشان می‌دهد. به دلیل سیاست مستعمره‌سازی، برخی از این آثار، «تمرین‌ها و دست‌نوشته‌هایی» محسوب می‌شوند که از نبوغ و غنای خاصی برخوردارند و اغلب، در قالب قطعاتی با الگوی وزنی سنتی شعر اسپانیایی، ساخته و پرداخته شده‌اند. از نظر زبان‌شناسی، بسیاری از این روایت‌ها، زبان محاوره‌ای رایج را احیا می‌کنند و به لحاظ فرهنگی، استعداد و جهان‌بینی و بینش متمایز و خاص ما را منعکس می‌سازند. «داستان‌های دایی خرگوش ناقلا»^{۳۰}، نوشتهٔ «یوسلیدز یارامیلو»^{۳۱} (چاپ ۱۹۵۰)، نمونهٔ جالبی از کارهای اقتباسی محسوب می‌شود؛ چون این اثر، «داستان‌های خرگوش برر»^{۳۲}، نوشتهٔ «جی. سی. هریس»^{۳۳} را تداعی می‌کند، ولی از زبان مردم اماکن ناحیهٔ حاصلخیز کلمبیا بهره می‌گیرد. در این روایت، به جای دایی «رموس»، «دایی رچو برتو»، روستایی کهنسال اهل «ولد کالداس»، داستان خرگوش حقه‌بازی را که همیشه مشکل‌ساز است، روایت می‌کند. البته، ماجراهای خرگوش، در اصل از قصه‌های عامیانهٔ آفریقایی - آمریکایی سرچشمه می‌گیرد و زیرکی او و مقاومت و ایستادگی برده و آرزو و آمال او را برای رسیدن به آزادی نشان می‌دهد. شاید به سبب تکیه بر روایت‌های موجودی که از نظر جهانی هم مشهور و شناخته شده هستند، نویسندگان کلمبیایی، به جای «خلق» اثری نو، به «بازآفرینی» آثار میل و علاقهٔ بیشتری دارند. بازنویسی قصه‌های سنتی، به مرور زمان تازگی و جذابیت خود را از دست داده است به هر حال، تغییر و تحولات اجتماعی و از بین رفتن سبک و سیاق زندگی سنتی - لحظه‌ای بحرانی در توسعهٔ فرهنگی که به اصطلاح «نیکو لاجوا»^{۳۴}، «نقاط انشعاب»^{۳۵} نام دارد - موجب شده اساطیر و قصه‌های عامیانهٔ سرخ‌پوستی، در قالب‌های ادبی جدیدی ظهور کند که برای کودکان عصر امروز، مناسب‌تر به نظر می‌رسد. سنت‌های شفاهی، به صورت سفرهای ازلی، در رمان‌های فانتزی بسط و گسترش یافته‌اند تا هویت شخصیت اصلی داستان را تقویت و غنی کنند.

۵ واقع‌گرایی اجتماعی

دومین طرح و برنامه در کانون و مرکز ادبیات کودکان معاصر کلمبیا، واقع‌گرایی اجتماعی است؛ میراث و یادگار ادبیات سنتی قرن نوزدهم که شخصیت‌های مختلف و آداب و رسوم مناطق شهری و روستایی را به زبانی ساده و روشن بیان می‌کند. این ادبیات، سرشار از اشعار شاد و آثار طنز است و از دیالوگ، به شکل پویا و مناسبی بهره می‌گیرند. «توماس کاراسکیلا»^{۳۶} (۱۹۴۰-۱۸۵۸)، آخرین نویسنده کلمبیایی این نسل و سایر نویسندگان این گونه ادبی، به گونه‌ای نویسندگان قرن بیستم را تحت تاثیر خود قرار دادند تا داستان‌های خود را در فضایی خلق کنند که مردم هرروزه با آن سر و کار دارند و آن را با چشمان خود می‌بینند. با این حال، در این مورد، بیشترین اهمیت و توجه به مسائل اجتماعی داده می‌شود تا زبان اثر. به طور معمول، شخصیت‌های اصلی داستان‌ها، کودکان روستایی فقیر و ساده‌دلی هستند که در پی موفقیت و رونق کمبود کارشانند. «گاروسو»^{۳۷}، نوشتهٔ «اکو نیلی»، نمونه‌ای از این دست آثار به شمار می‌رود. در این اثر، گاروسو، پسرپچه‌ای خیابانی است که با امتناع از کشیدن نقاشی یک دختر خیابانی بی‌ریخت، فرصت کار کردن نزدیک هنرمند خارجی را از دست می‌دهد. «داستان‌هایی برای کودکان»، نوشتهٔ «گونزالو کانال رامیرز»^{۳۸} (چاپ ۱۹۸۲) که از دوران کودکی خود نویسنده، در مناطق روستایی سرچشمه و الهام می‌گیرد، لحن دلنشین و رضایت‌بخشی دارد. این جنگ ادبی که در قالب زبان اول‌شخص نوشته شده، برگزاری جشن کریسمس در فقر و نداری، برپایی یک بازی سنتی که با خشونت ناگهانی به هم می‌خورد و نیز عشق به یک اسب را دربر می‌گیرد. «داستان‌های غروب»، نوشتهٔ «هرناندو گارسیا مِجیا»^{۳۹} (چاپ ۱۹۹۰)، شخصیت‌هایی را به تصویر می‌کشد که در نتیجهٔ فضایل اخلاقی خود، توانسته‌اند در برابر مصائب و سختی‌های زندگی دوام بیاورند.

از طرفی، بر اثر بروز تغییر و تحولات در خانوادهٔ اصیل و سنتی، افزایش استقلال و خودکفایی بچه‌ها، از بین رفتن اقتدار و نفوذ بزرگسالان، دخالت و حضور خشونت در زندگی روزمره و جابه‌جایی و نقل مکان مردم به شهر، در داستان‌های واقع‌گرایی که مخاطب آن نوجوان است، بر رابطهٔ میان فرد با جامعه و یا خانواده‌اش تاکید و توجه چندانی نمی‌شود. درعوض، این قالب، به دو گونهٔ ادبی فرعی تجزیه شده است؛ رمان خودشناسی که با دنیای درونی و احساسات شخصیت اصلی داستان سر و کار دارد و رمان انتقادی - اجتماعی که به مسائل و معضلات اجتماعی می‌پردازد. درون‌مایهٔ خودشناسی در ادبیات نوجوانان، در سرتاسر جهان، به یکی از درون‌مایه‌های اصلی مبدل گشته است؛ گذر از دوران نوجوانی به بلوغ، به طور معمول، با کسب تجربه‌هایی همراه است که شخصیت فرد را می‌سازد و به او کمک

می‌کند تا به شناخت و درک بهتری از خود دست یابد. این درون‌مایه، با کاوش و جست و جو برای هویت فرهنگی، رابطهٔ بسیار نزدیکی دارد؛ مسئله‌ای که موجب شناخت و کشف ریشه‌ها و ارزش‌های اصیل و بومی می‌گردد.

از سوی دیگر، در رمان انتقادی - اجتماعی، طلب و خواست و جست و جوی قهرمانانه، همواره ناموفق است. شخصیت اصلی ماجراها و حوادثی را پشت سر می‌گذارد، شکست می‌خورد و در همهٔ موارد، با بازگشت و پناه بردن به خانه و کاشانهٔ خود، مصونیت و آرامش را به دست نمی‌آورد. پایان‌های ناخوشایند و گنگ و مبهم، در چنین داستانی، خوانندهٔ جوان را با حقایق تلخ زندگی و شکست‌ها و ناکامی‌های انسانی آشنا می‌کند. زمانی که این گونهٔ ادبی، نخستین بار، در دهه‌های ۱۹۷۰ و ۱۹۸۰ در ایالات متحدهٔ آمریکا پدیدار گشت، با معرفی موضوعات بحث‌برانگیز، در کتاب‌های نوجوانان، موجب شد که بسیاری از تابوها و موانع از بین بروند و آزادی عمل بیشتری در انتخاب موضوع آثار دیده شود. چنین رمان‌هایی بسیار متداول گشته‌اند؛ چون به مسائل و مشکلات والدین نظیر متارکه، جنسیت، اعتیاد، جنایت، فساد و فحشا و… می‌پردازند. در واکنش به داستان‌های قدیمی‌تر که دربارهٔ خانواده‌های هسته‌ای و نوجوانان متعادل بودند، شخصیت‌های اصلی این آثار، ناراضی و ناراحت هستند و خود را در جامعه بیگانه و منزوی حس می‌کنند و والدین و بزرگسالان نیز قادر به درک و یاری آنها نیستند. نمونه‌هایی از این قبیل آثار، در کشور کلمبیا، عبارتند از: «ستیز در پارک»^{۴۰}، نوشتهٔ «ولیو رُزرو»^{۴۱} (چاپ ۱۹۹۱) که در آن دو دسته از بچه‌های مدرسه‌ای، در حالی که سر تاب‌بازی با هم دعوا می‌کنند، کنترل خود را از دست می‌دهند. داستان «غروب خورشید»^{۴۲}، اثر «گلوریا سسیلیا دیاز»^{۴۳} (چاپ ۱۹۹۳)، نمایشنامه‌ای دربارهٔ مرگ یک عزیز است و «قدم به قدم»، اثر «ایرن واسکو»^{۴۴}، رمانی است که از زبان اول شخص روایت می‌شود و دربارهٔ آدم‌ربایی است که موضوع آن کاملاً نو به حساب می‌آید؛ چرا که پیش از آن، طرح چنین مسئله‌ای در ادبیات کودکان کشور ما، تابو بود و به علاوه، استفاده از زاویه دید اول شخص هم تا همین اواخر، چندان مرسوم و متداول نبود.

۵ فانتزی مدرن و نو

در اواخر دههٔ ۱۹۷۰، بسیاری از نویسندگان کلمبیایی، شروع به نگارش آثار فانتزی کردند که هر از چندی، عناصری از جغرافیای کشور و اساطیر سرخ‌پوستی را دربرداشت. همانند رمان‌های معاصری که برای نوجوانان نوشته می‌شوند، شخصیت‌های اصلی آثار فانتزی، به دنبال خودشناسی می‌روند و همانند داستان‌های سنتی و اصیل کودکان، ساختار روایی، با سیر و سفر قهرمان اثر همراه است. سه نمونهٔ برجسته و مهم این‌گونه آثار، عبارتند از: «زورو»^{۴۵}، نوشته، «جیرو آنیبال نینو»^{۴۶} (چاپ ۱۹۷۷) که برندهٔ جایزهٔ انکای سال ۱۹۷۷ میلادی گشت. در این اثر، یک پسر سرخ‌پوست نوجوانان، به کمک یک پرندهٔ جادویی و پیرمردی، افراد قبیلهٔ خود را می‌جوید در «درهٔ کرم‌های بهشتان»^{۴۷}، نوشتهٔ «دیاز»^{۴۸} جایزهٔ اسپانیایی

این ارزیابی و تحقیق،

دربارهٔ ادبیات کودکان کلمبیا،

با دوره‌های معین و مشخص تاریخی سر و کار ندارد،

بلکه با روند کلی توسعهٔ آن سر و کار دارد.

«ماریا نیکولاجیا»

استفاده از مدل مکتب نشانه‌شناسی روسی را

برای بررسی و مطالعهٔ تاریخچهٔ ادبیات کودک و نوجوان،

پیشنهاد می‌کند

و بدین ترتیب، بدین نکته اشاره دارد که

ادبیات کودک و نوجوان را می‌توان

همانند هر نظام و ساختار اجتماعی،

مورد بررسی و تحقیق قرار داد

«بارکو دی واپور»^{۳۳} سال ۱۹۸۵ را از آن خود کرد، پسرپچه‌ای، خواهان پیدا کردن تعدادی پرندهٔ جادویی است که به دست روح آتشفشان محبوس و زندانی گشته‌اند. «سلسو رومان»^{۳۴}، در «سفر دریایی شگفت‌انگیز آزبی»^{۳۳} (چاپ ۱۹۸۸)، پسرپچه نوجوانی را توصیف می‌کند که به منطقهٔ فرمانروایی زیردریایی سفر می‌کند تا به حاکم و مردمان منطقه یاری دهد تا بار دیگر، امید خود را برای آتیه به دست بیاورند. امروزه، سنت‌های شفاهی و جزئیات اساطیر، ازجملهٔ عناصر بسیار مهم و برجستهٔ آثار فانتزی به‌حساب می‌آید؛ چون آنها سبک نگارش و معنی و مفهوم اثر را غنی می‌سازند و در تقویت هویت شخصیت اصلی و جست و جوی اصالت وجودی او برای رسیدن به کمال و یک‌پارچگی، نقش روان‌شناسانه‌ای برعهده دارند. رمان جدید دومان، به نام «امپراتوری پنج ماه»^{۳۵}، (چاپ ۱۹۹۸ میلادی) که جایزهٔ «نورما فوندالکتورای»^{۳۶} سال ۱۹۹۸ را از آن خود ساخت، درباره جوانی است که از طریق جست و جو و تحقیق برای یافتن ریشه و اصل و نسب خود، به رشد و بلوغ می‌رسد. این داستان، براساس افسانهٔ «پنج‌ماه» نوشته شده؛ داستان ظهور شیطان و جنگ میان ملت‌های همسایه که تنها از طریق عشق و محبت دو کودک، به خیر و خوشی به پایان می‌رسد. شخصیت اصلی فانتزی، در طول یک سفر، قدرت و نیروی خود را به دست می‌آورد که این قدرت، پنج ماه دوام می‌آورد؛ هر ماه نمایانگر یک جانور و خصلت و نشانهٔ خاصی است. رومان، اسطوره‌ای می‌آفریند که مفهوم ملیت را برای‌مان تقویت و ما را به جهانیان معرفی می‌کند. این اثر فانتزی - حماسی، خلق و خو و فرهنگ مردم کلمبیا را به تصویر می‌کشد؛ مجموعه‌ای از اعتقادات و افسانه‌ها که در یک سرزمین خیالی و در عین حال بسیار ملموس، واقع شده است و ما در آن فضا کِشت قهوه، مردم بومی و اعتقادات کشورمان را می‌بینیم.

O در حاشیه

ماجراها و حوادثی که در فضای زندگی واقعی اتفاق می‌افتند، رمان‌های تاریخی و داستان‌هایی که در فضای مدرسه رخ می‌دهند، گونه‌های ادبی هستند که در حاشیهٔ جریان ادبیات کودک و نوجوان کشور ما قرار دارند و احتمال دارد که روزی محور اصلی آثار گردند. برخی از آثار خلاقِی که در فضاهای ماجراجویانه رخ می‌دهند، عبارتند از: «کوسهٔ ساحلی»، اثر «اسکار کولازوس»^{۳۷} (چاپ ۱۹۹۴)، «یاج برای یک دلفین رودخانه‌ای»^{۳۸}، نوشتهٔ «ساریتا کِندال»^{۳۹} (چاپ ۱۹۹۵) این آثار، ماجراهایی ساده و پیش و پافتاده نیستند، بلکه روایت‌های پیچیده‌ای هستند که از عناصر روان‌شناسانهٔ سرشاری برخوردارند و با موضوعاتی سر و کار دارند که پیش از این، در ادبیات کودکان ما بدان پرداخته نشده بود. مسائلی چون نقض محدودیت‌های منطقه‌ای، جادوگری و بهره‌وری و سوءاستفادهٔ بیگانگان از منابع طبیعی که پیش از این، در آثار کودک و نوجوان، مورد توجه قرار نگرفته بود.

نویسندهٔ کلمبیایی، «لیل بکرا دی جنکین»^{۴۰}، در «زندان شریف»^{۴۱} (چاپ ۱۹۸۹) و برندهٔ جایزه اسکات اودل^{۴۲} (۱۹۸۹) و «برپایی جشن قهرمان» (چاپ سال ۱۹۹۳) که رمان‌هایی تاریخی به‌حساب می‌آیند، دربارهٔ مردم روستایی کلمبیایی می‌نویسد. او در این آثار، از افزایش فاصلهٔ طبقاتی میان روستایی‌ها و طبقات دیگر، سوءاستفاده از قدرت، کنترل و محدودیت‌های سیاسی و اعتبار خانوادگی سخن

می‌گوید.

اگرچه آثار نام برده، به سبب کیفیت ادبی بالای خود، مباحث و موضوعات نو و بدیع و استقبال خوانندگان، متمایز و برجسته هستند، تاثیر آنها بر ادبیات کودکان کلمبیا آن‌قدر قوی و نافذ نبود که موجب ترغیب و تشویق سایر نویسندگان، برای نوشتن در این گونه‌های ادبی شود. اواخر قرن بیستم، شاهد تلفیق جالبی از گونه‌های ادبی، لحن‌ها و میل به پرهیز از روایت‌هایی است که به ترتیب زمانی نوشته می‌شوند. این امر، به خصوص در کتاب‌های کودکانی که در کشورهای استرالیا، اروپا و ایالت‌متحده چاپ می‌شود، بسیار محسوس است. با این که می‌توان به سبب وجود این آثار خلاق و نو، احساساتی و شادمان شد، اما کشور کلمبیا برای رسیدن به ساختار ادبی مناسب کودک و نوجوان، راهی طولانی در پیش دارد و درواقع، برای رسیدن به جایی که قادر به انعکاس بحران‌ها و پیچیدگی‌های زندگی عصر مدرن باشد، باید خیلی کار کند. هم‌چنین، ما تصویرگران بسیار برجسته‌ای داریم که تعداد آنها دوبرابر نویسندگان ماست. اما آنها هم برای دست‌یابی به شیوه‌ها و تکنیک‌های نو تصویرگری، کار چندانی نکرده‌اند و برای رسیدن به حد مطلوب، باید تلاش فراوان کنند.

مخاطبان، نویسندگان، منتقدان و خوانندگان حرفه‌ای ما باید در جریان تحولات مهمی که هم‌اینک در سایر نقاط جهان در حال وقوع است، قرار بگیرند و از تغییر و تحولات و پیشرفت‌های روز، آگاه باشند. البته، بعضی از این قالب‌های ادبی و هنری جدید، به کشور کلمبیا هم راه یافته‌اند. آثاری که راه‌کارهای جدیدی باز می‌کنند، موجب احیا و تقویت ادبیات کشور ما می‌شوند و نگاه ما را به گوشه‌ها و مناطق ناشناخته تجربه انسانی هدایت می‌کنند.

پانویشت‌ها:

- ۱) Rafael Pombo
- ۲) Rafael Jaramillo Arango
- ۳) Maria Eastman
- ۴)Eco Nelly
- ۵) Eduardo Caballero Calderon
- ۶)Oswaldo Diaz
- ۷)Carlos Castro Saavedra
- ۸) Gonzalo Espana
- ۹) Hugo Nino
- ۱۰) LeoPoldo Berdella de La Espriella
- ۱۱) Enka Prize
- ۱۲) Maria Nikolajeva
- ۱۳) The Stories of the rogue uncle Rabbit
- ۱۴) Euclides Jaramillo
- ۱۵) Brer Rabbit
- ۱۶) J. C. Harris
- ۱۷) Nikolajeva
- ۱۸) bifurcation Points
- ۱۹) Tomas Carrasquilla
- ۲۰) Garoso
- ۲۱) Gonzalo Canal Ramirez
- ۲۲) Hernando Garcia Mejia
- ۲۳) Fight in the Park
- ۲۴) Evelio Rosero
- ۲۵) The Sunset
- ۲۶) Gloria Cecilia Diaz
- ۲۷) Irene Vasco
- ۲۸) Zoro
- ۲۹) Jairo Anibal Nino
- ۳۰) The Valley of the Fireflies
- ۳۱) Diaz
- ۳۲) Barco de Vapor Prize
- ۳۳) Celso Roman
- ۳۴) The maruelous Voyage
- ۳۵) The empire of the five moons
- ۳۶) Norma Fundalecture Prize
- ۳۷) Oscar Collazos
- ۳۸) Ransom for a River Dolphin
- ۳۹) Sarita Kendall
- ۴۰) Lyll Becerra de Jenkins
- ۴۱) The Honorable Prison
- ۴۲) Scott o'dell

O منبع: ۲۰۰۰ Bookbird